



## **Nota reserves en voorzieningen 2018**

## Inhoud

1.1	Inleiding .....	3
2.1	Wettelijk kader.....	4
2.2	Onderscheid reserves en voorzieningen .....	5
2.3	Functies van reserves.....	5
2.4	Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen .....	6
2.5	Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen.....	6
3.1	Richtlijnen voor het instellen van reserves en voorzieningen.....	7
3.2	Algemene reserve.....	7
3.3	Bestemmingsreserves .....	8
	Dekkingsreserves .....	8
3.4	Voorzieningen .....	9
3.5	Herschikking reserves.....	9
	Bijlage 1, beschrijving doel van reserves en voorzieningen .....	11

## 1.1 Inleiding

De Financiële verordening (voorgeschreven in artikel 212 gemeentewet) bepaalt dat het college jaarlijks een (bijgestelde) nota reserves & voorzieningen aan de raad voorlegt ter vaststelling. De accountant heeft overigens geadviseerd deze bepaling in de verordening aan te passen en de raad te laten besluiten over het instellen dan wel opheffen van reserves bij een besluit over de jaarrekening of de begroting. Bij de eerstvolgende herziening van de financiële verordening zal dit worden meegenomen.

De laatste nota reserves en voorzieningen is op 31 mei 2016 vastgesteld. Sindsdien hebben er verschillende mutaties binnen bestaande reserves en voorzieningen plaatsgevonden. Besluitvorming daarover is verlopen via de tussenrapportage, jaarrekening of via separate raadsvoorstellen.

Het bijstellen van de nota zelf is eigenlijk alleen aan de orde wanneer de beleidsuitgangspunten wijzigen en daaruit voortvloeiend een herschikking van de reserves en voorzieningen wordt voorgesteld. Om die reden adviseert de accountant ook niet jaarlijks een afzonderlijke nota vast te stellen maar wijzigen mee te nemen in de raadsvoorstellen bij de jaarrekening of de begroting.

In het accountantsverslag bij de jaarrekening 2016 heeft de accountant geadviseerd nut en noodzaak van het aantal bestemmingsreserves nog eens onder de loep te nemen. Dat is dan ook voornamelijk nu de aanleiding voor deze nota.

## 2.1 Wettelijk kader

Het wettelijk kader wordt zowel bepaald door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als de eigen financiële verordening.

### Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

#### Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
  - a. de algemene reserve;
  - b. de bestemmingsreserves.
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

#### Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
  - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
  - d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid onder b.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (bijvoorbeeld vakantiegeld).

#### Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan (tenzij deze tegen zogenaamde contante waarde zijn gewaardeerd).

### Financiële verordening

#### Artikel 11. Reserves en voorzieningen

1. In de beleidsbegroting, de financiële begroting, het jaarverslag en de jaarrekening vindt geen toerekening van rente over de reserves en voorzieningen aan de taakvelden plaats.
2. Het college biedt de raad eens per jaar een nota reserves en voorzieningen aan<sup>1</sup>. Deze nota wordt door de raad vastgesteld en behandelt:
  - a. de vorming en besteding van reserves;
  - b. de vorming en besteding van voorzieningen.
3. Bij een voorstel voor de instelling van een bestemmingsreserve voor een investeringsvoornemen wordt minimaal aangegeven:
  - a. het specifieke doel van de reserve;
  - b. de voeding van de reserve;
  - c. de maximale hoogte van de reserve; en
  - d. de maximale looptijd.
4. Als een bestemmingsreserve voor een investeringsvoornemen binnen de aangegeven maximale looptijd niet heeft geleid tot een investering, valt de bestemmingsreserve vrij en wordt deze aan de algemene reserve toegevoegd.

---

<sup>1</sup> Zoals in het raadsvoorstel aangegeven zal de financiële verordening bij de eerste herziening op dit punt worden aangepast.

## 2.2 Onderscheid reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden beide aan de passiefzijde van de balans gepresenteerd. Het belangrijkste onderscheid dat gemaakt kan worden tussen reserves en voorzieningen is dat reserves tot het eigen vermogen behoren en voorzieningen tot het vreemd vermogen.

De totale reservepositie is (boekhoudkundig) het verschil tussen de bezittingen en schulden en dus het totale eigen vermogen van de gemeente.

### *Reserves*

Reserves zijn dan ook vermogensbestanddelen die vrij aanwendbaar zijn. Reserves kunnen in principe vrij worden bestemd, al kan de gemeenteraad aan reserves een bepaalde bestemming geven. Zolang de bestemming veranderd kan worden, is er sprake van een (bestemmings)reserve.

Reserves worden onderscheiden in vrije algemene reserves en bestemmingsreserves, waaronder de dekkingsreserves. De onderverdeling van reserves houdt direct verband met de daaraan verbonden functie.

### *Voorzieningen*

Zodra het niet meer mogelijk is om een bestemming te veranderen, is er sprake van een voorziening. Bij een voorziening gaat het om een kwantificeerbaar toekomstige verplichting of risico waarvoor noodzakelijkerwijs gereserveerd dient te worden en dus daaraan moet worden uitgegeven.

## 2.3 Functies van reserves

Reserves kunnen de volgende functies vervullen:

- a. een bufferfunctie;
- b. een bestedingsfunctie;
- c. een inkomens- of dekkingsfunctie;
- d. egalisatiefunctie.

### **Bufferfunctie**

De bufferfunctie is veelal de belangrijkste functie van het eigen vermogen. Het is de (vrije) algemene reserve die beschouwd kan worden als buffer tegen onvoorziene omstandigheden en die voor het grootste deel ook het weerstandsvermogen van de gemeente vormt.

### **Bestedingsfunctie**

De gemeente heeft de mogelijkheid geld te sparen om het vervolgens uit te geven. Als de bestemming van een reserve uiteindelijk incidentele uitgaven betreft, spreekt men van een reserve met een bestedingsfunctie. Het zijn de reserves die, voor wat betreft de aanwending ervan, door de gemeenteraad "geoormerkt" zijn. Deze bestemmingsreserves hebben, evenals de (vrije) algemene reserves, geen invloed op de exploitatie.

### **Inkomens- of dekkingsfunctie**

Wanneer het om incidentele uitgaven gaat die gedekt worden door een reserve spreken we dus van de bestedingsfunctie. Echter, er zijn ook uitgaven waarvoor in het verleden gespaard is of die op andere wijze gedekt kunnen worden maar die volgens de voorschriften van het BBV geactiveerd moeten worden. Als voorbeeld kan de school genoemd worden. Op basis van het BBV moet deze investering worden geactiveerd en komen de kapitaallasten ten laste van de begroting. Deze kapitaallasten kunnen dan vervolgens gedekt worden door een jaarlijkse onttrekking aan een hiervoor ingestelde bestemmingsreserve.

### **Egalisatiefunctie**

Naast de drie bovenstaande functies kan ook de egalisatiefunctie aan een reserve worden toegekend. Het gaat dan bijvoorbeeld om toekomstig onderhoud aan c.q. investeringen in wegen of gebouwen, waarvan de jaarlijkse lasten sterk fluctueren. In die gevallen heeft die bestemmingsreserve feitelijk het karakter van een voorziening. Daarover is immers het volgende opgenomen in het BBV:

*Artikel 44 lid c: kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.*

Aan een voorziening dient echter een sluitend onderhoudsplan ten grondslag te liggen voor een bepaalde periode. Wanneer dit er niet (altijd) is kan dus ook een bestemmingsreserve worden gevormd.

## **2.4 Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen**

Het in paragraaf 2.2. genoemde onderscheid tussen reserves en voorzieningen is vooral van belang voor de resultaatbepaling en –bestemming. In de jaarrekening legt het college verantwoording af aan de raad over het beheer. In de jaarrekening komt ook het saldo van baten en lasten over het verslagjaar tot uitdrukking in het rekeningresultaat. Het behoort tot de bevoegdheid van de raad om dit resultaat, een bestemming te geven of bij negatief resultaat de dekking te regelen. Mutaties in reserves en voorzieningen zonder een raadsbesluit zijn in principe niet mogelijk. Controle hierop maakt een vast onderdeel uit van het controleprotocol van de externe accountant.

Met de invoering van het BBV dient vanaf 1 januari 2004 het saldo van de rekening van baten en lasten voor bestemming apart zichtbaar gemaakt te worden. De voorzieningen moeten worden gevormd en op de benodigde omvang gehouden worden ten laste van de exploitatie; dit omdat er feitelijk sprake is van een verplichting. Door de vorming van een voorziening en/of het op peil houden daarvan via de exploitatie wordt het rekeningresultaat voor bestemming beïnvloed.

Mutaties in reserves zijn geen baten of lasten. Het creëren van reserves is een vrije beleidskeuze van de gemeenteraad. De hiermee samenhangende stortingen vormen in beginsel onderdeel van resultaatsbestemming. Voor het budgetrecht van de raad is het belangrijk dat vorming van, toevoegingen aan en onttrekkingen aan reserves zo veel mogelijk reeds bij de begroting bepaald worden. Deze voorgenomen mutaties worden conform de voorschriften BBV apart zichtbaar gemaakt. Deze voorschriften zijn zowel van toepassing bij de begroting als bij de jaarrekening. In het verlengde hiervan dient het resultaat na bestemming te worden bepaald en afzonderlijk op de balans zichtbaar te worden gemaakt bij het eigen vermogen.

Zowel in de begroting als de jaarrekening wordt per programma inzichtelijk gemaakt welke begrote en werkelijke onttrekkingen en toevoegingen er hebben plaatsgevonden en wordt er daarnaast een afzonderlijk totaaloverzicht opgenomen met een toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen.

## **2.5 Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen**

Door reserves te gebruiken als financieringsmiddel wordt rente bespaard, die anders betaald had moeten worden voor het aantrekken van vreemd vermogen. De gemeente Rozendaal kent echter geen vreemd vermogen en daardoor geen rentelasten. Bij het activeren van investeringen wordt om die reden dan ook volstaan met enkel de afschrijvingslasten. Vanwege het ontbreken van vreemd vermogen (nu en waarschijnlijk ook in de toekomst) kan beleid met betrekking tot rentetoerekening over en aan reserves en voorzieningen buiten beschouwing blijven.

### 3.1 Richtlijnen voor het instellen van reserves en voorzieningen

Het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen is een raadsbevoegdheid. Het verdient de voorkeur dit middels een integrale afweging te doen, dus bij de begrotingsbehandeling, bij de kadernota dan wel bij een bijstelling van de nota reserves en voorzieningen. Mocht dit noodzakelijk zijn dan kan de jaarrekening of een afzonderlijk raadsvoorstel ook voldoen.

Ten behoeve van het instellen en aanwenden van reserves en voorzieningen is het wenselijk een aantal gedragslijnen en spelregels te formuleren. Deze gedragslijnen en spelregels zijn een concrete vertaling van het beleid dat we willen voeren met betrekking tot reserves en voorzieningen en hieraan gerelateerde onderwerpen. Het gaat om de volgende punten:

- Vorming van reserves en voorzieningen vindt plaats met expliciete toestemming van de raad;
- Verrekeningen met reserves vinden uitsluitend plaats door middel van resultaatbestemming;
- Bestemmingsreserves worden alleen ingezet voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld; dat betekent dat reserves en voorzieningen met een specifiek doel of een concrete aflooptermijn voor heroverweging worden voorgelegd als de geplande realisatie uitblijft;
- Het vrij besteedbare gedeelte van de algemene reserve (= vrije algemene reserve) kan vrij ingezet worden;
- Bij het opheffen van een reserve wordt het saldo overgeheveld naar de vrije algemene reserve tenzij anders wordt besloten;
- Voor alle ingestelde voorzieningen moet in principe toegewerkt worden naar de aanwezigheid van beheerplannen<sup>2</sup>;
- Voorzieningen worden ingesteld zodra er kwantificeerbare toekomstige verplichtingen ontstaan of voor het gelijkmatig laten verlopen van fluctuerende jaarlijkse kosten (voorziening riolering).

Tot nu toe werden voor sommige vervangingsinvesteringen ook wel bestemmingsreserves gevormd. Er werd dan gespaard voor die vervanging en wanneer de vervanging geactiveerd moest worden werd het gespaarde bedrag uit de betreffende bestemmingsreserve overgeheveld naar de reserve egalisatie kapitaallasten en werd er vervolgens (gedurende de afschrijvingstermijn) een bedrag onttrokken ter grootte van die kapitaallast. Feitelijk zou er in die situaties na aanschaf opnieuw gespaard moeten worden voor de volgende vervanging.

In principe is dit een nogal omslachtige manier van werken terwijl het voor de jaarlast in de exploitatie niet veel uitmaakt. Het voorstel bij de herschikking is dan ook om die werkwijze te verlaten en een dergelijke bestemmingsreserve alleen te hanteren bij eenmalige investeringen of heel grote investeringen met een lange afschrijvingstermijn. Het biedt namelijk wel de mogelijkheid om het vermogen van de gemeente in te zetten voor maatschappelijke doeleinden die anders niet vanuit de reguliere exploitatie gedekt kunnen worden.

### 3.2 Algemene reserve

Het is met name de algemene reserve welke dient als buffer om in bepaalde (onvoorziene) omstandigheden te kunnen worden ingezet om risico's af te dekken. Hiertoe is het zaak de algemene reserve, als weerstandscapaciteit, op een acceptabel niveau te houden. Uiteraard is het van belang te weten of een dergelijke tegenvaller incidenteel is of structureel doorwerkt. Een gouden regel bij goed financieel beleid is, dat **structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten**. Directe beschikkingen over reserves worden niet aangemerkt als structurele inkomsten. Dit is gebaseerd op artikel 189, lid 2 van de Gemeentewet en het Gemeenschappelijk Toezichtkader (hoofdstuk 3 van het GTK), waaruit het volgende citaat:

*“Materieel evenwicht, of een reëel sluitende begroting, is essentieel. De term materieel evenwicht houdt in dat de begroting voldoet aan bepaalde eisen. **De belangrijkste daarvan is dat de structurele lasten zijn gedekt door de structurele baten.** Incidentele lasten mogen worden gedekt door incidentele baten, waaronder onttrekkingen aan de algemene reserve. Het verschil tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Uit de toelichting op artikel 19 van het BBV blijkt dat baten/lasten incidenteel zijn als deze zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Dus structurele baten en lasten zijn die baten en lasten die zich in beginsel in ieder jaar van de begroting en meerjarenraming voordoen”.*

<sup>2</sup> Het begrip beheerplannen moet hier ruim gedefinieerd worden. Het gaat hierbij om een plan waaruit blijkt op welke wijze de gemeente een bepaald risico wil afdekken.

Aanwending van de reserves wordt in beginsel gezien als een incidentele bate. Indien echter een deel van de algemene reserve wordt verbijzonderd als een egaliseringsreserve ter dekking van (een deel van de) kapitaallasten van een bepaald actief, dan kan aanwending van die reserve worden aangemerkt als zijnde structureel. De verbijzonderde reserve zal van voldoende omvang moeten zijn om het te dekken deel van die kapitaallasten gedurende de gehele looptijd te kunnen opvangen. De voormelde reserve is daarmee een bestemmingsreserve (type: dekkingsreserve) geworden (Bbv, art. 43, lid 2). Aan deze inzet van de egaliseringsreserve, alsmede de duur en omvang ervan, ligt altijd een besluit van de raad ten grondslag”

### **Bepalen hoogte van de weerstandsreserve (als onderdeel van de algemene reserves)**

Voorheen stelde elke provincie zijn eigen toetsingsnormen vast voor het toezicht op het gemeentelijk financiële handelen. De ondergrens voor de algemene reserve bedroeg toen 10% van de algemene uitkering, inclusief de “eigen middelen” zoals bedoeld in de Financiële Verhoudingswet (FVW). Naar de huidige gegevens zou dit voor onze gemeente overeenkomen met een bedrag van ongeveer € 300.000. Sinds maart 2008 geldt een gemeenschappelijk toezichtkader voor alle Nederlandse gemeenten. Enerzijds vanwege de grotere verantwoordelijkheid voor de gemeentebesturen en anderzijds wegens het afnemende toezicht van de hogere overheden zijn in de nieuwe toezichtskaders geen normen opgenomen voor de algemene reserve.

Er worden dus landelijk geen vaste (financiële) normen meer voor gemeenten vastgesteld. Een uitzondering wordt gevormd voor gemeenten die een beroep op artikel 12 van de Financiële verhoudingswet doen (aanvullende uitkering op het gemeentefonds). De belangrijkste reden dat er geen voorgeschreven norm bestaat wordt gevormd door het feit dat iedere gemeente anders van karakter is en ook andere risico's kent. De hoogte kan dus het best worden bepaald door zowel bij de begroting als de jaarrekening een gekwantificeerd risicoprofiel op te nemen.

Het is dus zaak een transparante en geaccepteerde methode te kiezen waarmee risico's zo goed mogelijk gekwantificeerd kunnen worden om zodoende te bepalen welk deel van de algemene reserve als vast dient te worden aangemerkt en welk deel vrij aanwendbaar is. Een goede balans is hierbij van belang. Het vormen van reserves is immers geen doel op zich, er is sprake van een bufferfunctie en voor het overige gaat het om middelen om maatschappelijke doelen en effecten te realiseren.

De methode om tot een risicoprofiel te komen is voortaan onderdeel van de paragraaf *weerstandsvermogen en risicobeheersing* in de jaarrekening en de begroting. Kortheidshalve wordt daar naar verwezen. Uit de jaarrekening 2017 is gebleken dat het risicoprofiel uitkomt op € 650.000. Hierin zijn zowel de risico's uit de reguliere bedrijfsvoering opgenomen als de risico's op projecten.

### **1 algemene reserve**

Vanwege het integrale risicoprofiel is het niet nodig nader onderscheid te maken in algemene reserves. Er kan worden volstaan met één algemene reserve die eveneens vrij aanwendbaar is zolang de stand daarvan minimaal gelijk is aan de hoogte van het risicoprofiel. In feite heeft de algemene reserve dus zowel een bufferfunctie als een bestedingsfunctie, dit is echter geen probleem aangezien de totale bufferfunctie groter is dan het risicoprofiel. Over die verhouding wordt tweemaal per jaar (via de paragraaf weerstandsvermogen) gerapporteerd.

### **3.3 Bestemmingsreserves**

Het zijn deze reserves die, voor wat betreft de aanwending ervan, door de gemeenteraad “geormerkt” zijn voor een bepaald beleidsveld. Op grond van hun aard vervallen deze reserves veelal zodra de middelen conform hun bestemming zijn besteed. Onze gemeente heeft (na een positief besluit op de voorgestelde herschikking) een 7-tal bestemmingsreserves. In bijlage 1 is van deze reserves de functie en het doel aangegeven.

### **Dekkingsreserves**

Een vorm van een bestemmingsreserve is een dekkingsreserve. Dergelijke reserves worden gebruikt om (kapitaal)lasten in de exploitatie te egaliseren.

Investerings met een economisch nut (simpel gezegd: investeringen, die te verkopen zijn) moeten tegen de verkrijgingsprijs worden geactiveerd. Volgens de geldende voorschriften mogen bijdragen



van derden, die een directe relatie hebben met de investering, hierop in mindering worden gebracht. Het is echter niet toegestaan om een bijdrage uit een bestemmingsreserve te verrekenen met de verkrijgingsprijs. De bedoeling van de wetgever is om de brutolasten in de begroting en jaarrekening zichtbaar te maken. Het is dus een puur administratieve handeling om de balans (volgens de wetgever) een juister beeld te geven. In een aantal gevallen heeft de gemeenteraad reserves gevormd om exploitatielasten te voorkomen of te verminderen. Door de gereserveerde gelden te storten in een dekkingsreserve wordt dit via een omweg mogelijk gemaakt. De bruto lasten worden op het juiste taakveld verwerkt, terwijl op het taakveld reserves een onttrekking plaatsvindt voor hetzelfde bedrag.

**In feite kan aan deze reserve dus geen andere bestemming gegeven worden, tenzij het wegvallen van die onttrekking in de meerjarenbegroting opgevangen kan worden.**

### 3.4 Voorzieningen

Zoals in paragraaf 2.3 aangegeven, behoren voorzieningen niet tot het eigen vermogen, maar maken deze onderdeel uit van het "vreemd vermogen". De accountant let daarom bij de controle van de jaarrekening zeer nadrukkelijk op het saldo van de voorziening. Als de voorziening te laag is ten opzichte van de verplichtingen, dan zal ten laste van de exploitatie een aanvulling dienen plaats te vinden. Als het saldo te hoog is, zal een deel in de exploitatie worden teruggestort.

#### Bepalen hoogte van een voorziening

Voorzieningen worden dus enerzijds ingezet om heel concrete verplichtingen af te dekken en daarnaast om schommelingen in de exploitatie te voorkomen.

Dat laatste doet zich vooral voor bij onderhoud van kapitaalgoederen. Een goed voorbeeld is het onderhoud aan wegen. Deze onderhoudskosten zijn in principe niet jaarlijks gelijk. Hiervoor worden beheersplannen opgesteld waaruit blijkt welke bedrag er bijvoorbeeld de komende 10 jaar nodig is voor al het onderhoud, afhankelijk van het gekozen kwaliteitsniveau. Er kan dan berekend worden wat gemiddeld jaarlijks nodig is. Dit gemiddelde bedrag wordt dan ten laste van de exploitatie in de betreffende voorziening gestort en de feitelijke onderhoudskosten worden in enig jaar onttrokken aan de betreffende voorziening. Zo kan ook flexibeler op onderhoud worden ingesprongen zonder dat dit grote schommelingen in de begroting en jaarrekening tot gevolg heeft.

Vanwege de geringe omvang van de kapitaalgoederen (waardoor het relatief kostbaar is daar actuele afzonderlijke beheersplannen voor op te stellen) is gekozen om hiervoor bestemmingsreserves te hanteren in plaats van voorzieningen.

#### Verliesvoorzieningen

Naast een voorziening voor concrete verplichtingen of het voorkomen van schommelingen kan ook sprake zijn van verliesvoorzieningen. In feite gaat het hier om risico's waarvan vast is komen te staan dat ze feitelijk niet meer afwendbaar zijn. In dat geval maken ze geen onderdeel meer uit van het risicoprofiel (en weerstandsvermogen) maar wordt er binnen de totale vermogenspositie een deel afgezonderd om dit risico op te kunnen vangen. Dit is met name één van de onderdelen waarover de accountant een oordeel geeft, het is daarmee minder vrijblijvend dan een risico als onderdeel van het profiel. Op dit moment kent Rozendaal geen verliesvoorzieningen.

### 3.5 Herschikking reserves

Zoals eerder aangegeven heeft de accountant bij de jaarrekening 2016 aangegeven naar nut en noodzaak van een aantal bestemmingsreserves te kijken.

Met deze nota wordt voorgesteld de doelstelling van een aantal reserves samen te voegen, een aantal reserves te hernoemen en een aantal reserves op te heffen waarbij het saldo in de vrije algemene reserve gestort kan worden.

#### Overzicht reserves en voorzieningen

Onderstaand overzicht is gebaseerd op de standen van de jaarrekening 2017. Het bevat tevens een voorstel voor herschikking en wel als volgt:

- **Reserve sociaal domein.** De reserve bevat inmiddels een behoorlijk saldo en voorgesteld wordt deze reserve voorlopig nog te beschouwen als reserve voor het opvangen van tegenvallers voor het gehele programma Sociaal Domein (dus ook WWB en WSW). Wanneer

de kostenontwikkeling hiervan meer uitgekristalliseerd is, kan de reserve worden opgeheven en worden toegevoegd aan de algemene reserve i.c.m. het risicoprofiel.

- **Reserve gemeentelijke gebouwen.** Voorgesteld wordt de reserve schilderwerk hieraan toe te voegen en dus alle onderhoudskosten voor de gemeentelijke gebouwen te dekken uit deze reserve.
- **Vervangingsreserve tractie openbare werken.** Voorgesteld wordt de lasten van vervangingen vanaf de begroting 2019 gewoon in de exploitatiebegroting te ramen waardoor deze reserve kan worden opgeheven. Met deze nota wordt een bedrag van € 57.522 aan de algemene reserve toegevoegd en een bedrag van € 62.438 toegevoegd aan de reserve kapitaallasten (ten behoeve van de vervanging van de Mercedes in 2018).
- **Reserve onderwijs algemeen.** Hierop rusten geen verplichtingen meer waardoor de reserve kan worden opgeven en het saldo kan worden toegevoegd aan de algemene reserve.
- **Reserve fietspaden.** Toevoeging van € 125.000 voor de komende 10 jaar (zie ook beschrijving bij het doel van de reserve).
- **Reserve Presikhaaf.** Het eventuele risico hiervan kan worden afgedekt via de reserve sociaal domein, de reserve kan dus worden opgeheven waarbij het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.
- **Reserve WWB.** Deze reserve heeft een egalisatiefunctie die kan worden overgenomen door de reserve sociaal domein, de reserve kan dus worden opgeheven waarbij het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

		Saldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Saldo na
		jaarrekening			herschikking
<b>A. Algemene reserve</b>					
	Vrije algemene reserve	4.285.557	125.000	1.454.470	5.615.027
	<b>subtotaal A</b>	<b>4.285.557</b>	<b>125.000</b>	<b>1.454.470</b>	<b>5.615.027</b>
<b>B. Bestemmingsreserves</b>					
	Reserve Monumenten	25.959			25.959
	Reserve Sociaal domein	703.671			703.671
1	Reserve Gemeentelijke gebouwen	49.137		20.058	69.195
2	Vervangingsreserve Tractie openbare werken	119.960	119.960		0
3	Reserve Schilderwerk	20.058	20.058		0
	Reserve Digitalisering	130.400			130.400
4	Reserve Onderwijs algemeen	1.070.164	1.070.164		0
5	Reserve Fietspaden	280.961		125.000	405.961
	Reserve Wegen	79.524			79.524
	Reserve Begraafplaats	67.538			67.538
6	Reserve Presikhaaf	33.565	33.565		0
7	Reserve WWB inkomensdeel	293.219	293.219		0
	Reserve Energietransitie	pm			pm
	Dekkingsreserve kapitaallasten	333.796		62.438	396.234
	<b>subtotaal B</b>	<b>3.207.952</b>	<b>1.536.966</b>	<b>207.496</b>	<b>1.878.482</b>
<b>C. Voorzieningen</b>					
	Voorziening Riolering	637.000			637.000
	Voorziening Wachtgeld/pensioen wethouders	230.906			230.906
	<b>subtotaal C</b>	<b>867.906</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>867.906</b>
<b>Totaal</b>		<b>8.361.414</b>	<b>1.661.966</b>	<b>1.661.966</b>	<b>8.361.414</b>

1 betreft de toevoeging van de reserve schilderwerken

2 met dit voorstel wordt € 57.522 toegevoegd aan de algemene reserve, het restant van € 62.438 wordt toegevoegd aan de reserve kapitaallasten (t.b.v. vervanging van de Mercedes in 2018) waarmee de reserve kan worden opgeheven

3 reserve wordt opgeheven en restant wordt toegevoegd aan de reserve gemeentelijke gebouwen

4 reserve wordt opgeheven en het saldo gaat naar de algemene reserve

5 betreft een toevoeging vanuit de algemene reserve

6 reserve wordt opgeheven en het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve

7 reserve wordt opgeheven en het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve

## Bijlage 1, beschrijving doel van reserves en voorzieningen

In deze bijlage is per reserve of voorziening het doel opgenomen en onder overige toelichting zijn eventuele bijzonderheden ten aanzien van de reserve opgenomen. Voor de actuele stand wordt verwezen naar het overzicht op pagina 10.

<b>Algemene reserve</b>	
Functie	Bufferfunctie en bestedingsfunctie
Doel	Weerstandsvermogen en dekking van incidentele kosten c.q. projecten.
Overige toelichting	De algemene reserve is van meer dan voldoende omvang v.w.b. het weerstandsvermogen. Een groot deel van de reserve kan dan ook ingezet worden voor projecten dan wel eenmalige kosten. Gezien de meer dan uitstekende weerstandsratio is met de provinciaal toezichthouder zelfs bespreekbaar een deel van het vermogen gedurende een bepaalde periode in te zetten als dekking voor structurele kosten.

### Bestemmingsreserves

<b>Reserve Monumenten</b>	
Functie	Inkomensfunctie
Doel	Bekostiging van verleende subsidies aan inwoners ten behoeve van monumentenzorg
Overige toelichting	Gezien het daadwerkelijk aantal verleende subsidies over de afgelopen jaren kan de maximale jaarlijkse subsidie van € 8.000 nog een aantal keren gedekt worden uit deze reserve.

<b>Reserve Sociaal domein</b>	
Functie	Bufferfunctie
Doel	Opvang van eventuele tegenvallers in het sociaal domein en/of egalisatie van de kosten voor de WWB.
Overige toelichting	Met ingang van de begroting 2018 zijn binnen programma 6 "Sociaal domein" niet alleen de nieuwe taken maar ook de bestaande taken zoals WWB en WSW opgenomen. Voor de bekostiging van de WWB geldt dat het ministerie hierbij uitgaat van de werkelijke cijfers van 2 jaar voor het begrotingsjaar. Dus de vergoeding van de feitelijke kosten voor 2019 wordt gebaseerd op het aantal bijstandsgerechtigden in 2017 (ongeacht het werkelijk aantal in 2019). Wanneer hierdoor de verschillen in enig jaar groot zijn, wordt dit via deze reserve geëgaliseerd. Wanneer de kosten voor het sociaal domein stabiliseren kan deze reserve worden opgeheven en kan met een tegenvaller rekening worden gehouden in het risicoprofiel en weerstandsvermogen.

<b>Reserve Gemeentelijke gebouwen</b>	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Opvang van kosten van vervanging van inventaris, (ICT)apparatuur. Daarnaast worden voortaan de kosten van het schilderwerk en overig groot onderhoud voor het gemeentehuis aan deze reserve onttrokken.
Overige toelichting	Er is een bedrag binnen de reserve beschikbaar van € 50.000 voor groot onderhoud. Daarnaast wordt het schilderwerk ook uit deze reserve gedekt en hiervoor wordt jaarlijks € 6.500 aan de reserve toegevoegd.

<b>Reserve Digitalisering</b>	
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Opvang van kosten/investeringen op het gebied van digitalisering (basisregistraties, digitale ontsluiting van gegevens, koppelingen met landelijke registraties e.d., geen hardware).
Overige toelichting	Door de snelle opeenvolging van de verplichtingen tot automatisering en digitalisering is een ondergrens moeilijk te bepalen. Jaarlijks wordt een uitgebreide inventarisatie van alle verplichtingen en ontwikkelingen opgesteld. Gerelateerd aan deze inventarisatie is deze reserve van voldoende omvang. De kosten van de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering kunnen voor zover die nu bekend zijn worden opgevangen binnen deze reserve.

<b>Reserve Fietspaden</b>	
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	Deze reserve is bedoeld voor het groot onderhoud aan fietspaden.
Overige toelichting	Gevormd in 2011 uit de ontvangen onderhoudsgelden van RGV en Provincie Gelderland. Het groot onderhoud aan het fietspad Koningsweg in 2018, wordt voor het grootste gedeelte gedekt door deze reserve. Er resteert dan een bedrag van ongeveer € 25.000. In de afgelopen jaren is van de 15 km strekkende fietspaden, die onder beheer van de gemeente vallen, 9 vervangen. Van de overige 6 km is de verwachting dat deze in de komende 10 jaar van nieuw asfalt moet worden voorzien, de kosten daarvan bedragen ongeveer € 25.000 per km. Om die reden stellen we voor de reserve eenmalig aan te vullen met €125.000.

<b>Reserve Wegen</b>	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Deze reserve dient ter opvang van kosten groot onderhoud wegen.
Overige toelichting	Uit de wegenplanning blijkt dat deze reserve voldoende van omvang is om de investeringen de komende jaren te kunnen dekken. De storting behoefte voorlopig geen aanpassing.

<b>Reserve Begraafplaats</b>
------------------------------

Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Opvang van kosten voor het op peil houden van de begraafplaats en het onderhoud van de paden.
Overige toelichting	

<b>Reserve Energietransitie</b>	
Functie	Bestedingsfunctie
Doel	De reserve kan worden ingezet voor een breed aantal maatregelen met als doel Rozendaal op lange termijn klimaatneutraal. Wanneer de plannen (en hoogte van de investeringen) meer concreet zijn vindt een dotatie vanuit de algemene reserve plaats. Die storting kan worden aangevuld met aanvullende middelen die het Rijk beschikbaar stelt om een bij te dragen een het IBP.
Overige toelichting	

<b>Reserve Dekking kapitaallasten</b>	
Functie	Dekkingsfunctie
Doel	Door de invoering van het BBV is de systematiek van dekking van afschrijvingslasten gewijzigd. Voorheen werden sommige investeringen direct uit een reserve/voorziening gedekt. Conform de nieuwe voorschriften moet eerst worden geactiveerd. Vervolgens worden de afschrijvingslasten van een investering (die t.l.v. een reserve is gebracht) uit deze reserve gedekt. Deze reserve is in feite de som van de toekomstige afschrijvingslasten.
Overige toelichting	Het, verreweg, grootste deel van deze reserve is bedoeld ter egalisatie van de kapitaallasten van de nieuwe basisschool.

## Voorzieningen

<b>Voorziening Riolering</b>	
Doel	Deze voorziening dient ter dekking van kosten groot onderhoud en vervanging. Op basis van het verbrede gemeentelijk rioleringsplan. Jaarlijks wordt er gestort conform het vGRP.
Overige toelichting	De voorziening is toereikend. Ieder jaar wordt dit nadrukkelijk bekeken door de accountant en aangegeven als de stand van de voorziening correcties behoeft.

<b>Voorziening Pensioenen/wachtgeld wethouders</b>	
Doel	De toekomstige pensioenverplichtingen en wachtgeldverplichtingen worden ten laste van deze voorziening gebracht.
Overige toelichting	De toereikend van de voorziening wordt jaarlijks berekend (met name voor pensioen fluctueert dit vanwege wettelijk vastgestelde rentepercentages) en zo nodig bij de jaarrekening aangepast..